

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

343.54

Szerző

Hely

Cím Budapest erkölce

Idő

"1909"

Forrás:

Magyar nemzet

Személy

Bp.

1909

11/26

35.1.76.10

Egy kicsi, két kicsi, 'rom kicsi...

Budapest erkölce.

Budapestünk, Európa falurossza, kezd józnodni. Magábatér, gondol a jövőre s elhagyogatja régi szokásait: a dipom-dánomot, a hejehuját s most kezdődik a szánom-bánom. A ki Petőfi után kereste, hogy mi lehet Budapest,

— Ha a föld isten kalapja,

Ugy hazánk bokréta rajta, — réta rajta, — —
ugy látta, hogy a főváros nem épen jószagu virág-szál, hanem bürökvirág, vagy mezei poloska, mely a rét vidéki virágainak illatát megrontja. Nem feje, hanem lába Magyarországnak, az a láb, a mely a jégre megy — táncolni.

Falurossza, Budapest, hogy kezdi a javulást? Felülről a komoly becsületes városfejlesztési programmal, a mely törekvésében *Wekerle* Sándorban erőskezü pártfogót talált, úgy hogy tiz évre már nem esik kétségbe. De az első, a legelső, a legnagyobb egy könnyelmű fiatalság után: eltávolítani magától a pénzfecsérlés, a züllés alkalmosszerzőit. E tekintetben a prostitúció szennyesszennyes áradatát visszaterelte *Boda Dezső* főkapitány a kellő mederbe, a garnik, alkalmosszerző nők, a kerítés megrendszabályozása mindjobban előtérbe lép s kidomborodik képe annak az állapotnak, a melyet kíván minden jóra való ember. Korcsma, kávéház, kártya, borhamisítás ellenőrzése mind erősebb lesz, s a rossz fiu, Budapest rövid idő múlva ha akarna is, nem térhet vissza a mámoros, testet-lelket romlasztó, pocsolás életbe.

Természetes, hogy a mulatók, az éjjeli Budapest élete se vonhatta ki magát a tisztulási folyamat alól. A jókedvet ugyanis megölték ezek a borgözös, lelki miazmákat terjesztő vállalatok, amelyekből lelket ölt főfájással s üres zsebekkel került ki a »vendég«. A jókedv az artistákban volt s a mi előadás után következett, az a fosztogatás és itatás, a melyre a mulatók főnökei kényszerítették a tagokat, különösen a nőket. Így támadt hírhedt neve Budapestnek s a könnyelmű fiuk dologtalan serege ezekben a mulatókban lelte erkölcsi halálát.

A mulatók artistáinak ez az állapot már rég nem tetszett s a nagy tisztulás megindulásával egyidejűleg gondolkozni kezdtek arról, hogy a testületi szellem fejlesztésével az artisták felszabadítását kereszttülvizsik. Ez a nagy szociális gondolat *Rott* Sándort a Magyar Artistaegetesület megalakítására vezette, a hova eleinte félve léptek be a nagyrészt idegen artisták, később pedig, — a zugigazgatók által bujtogatva — ellene fordultak az egyesületnek és céljának. A jóra való igazgatók, kik maguk is mintaszerű családi és társadalmi életet élnek: *Waldmann* Imre, a Fővárosi Orfeum igazgatója, *Keleti* Lajos, a Folies Caprice tulajdonosa, *Bálint* Dezső, a Royal Orfeum, az Intim-színház tulajdonosa, *Wertheimer* Lajos s még egyptáran maguk is közreműködtek abban, hogy az artistaegetesület megerősödjék s a policziális kezelés alól kiszabadulva igazi feladatának visszaadhassa a mulatók ügyes és találékony népességét.

Az artistaság feladata ugyanis nem az, a

minek a lezajlott idők után hiszi a közönség. Rövid lélekzetű mulattatás, a testi ügyességnek, az előadó, beszélő s éneklő, táncz vagy utánzóképeségnek érvényesítése zene mellett, vagy tréfás trükkök kíséretében. A mulattatás. De nem a mulatás. A gyomrát, torkát, éjszakáját egyetlen artista sem köteles odaadni azért a 6—10—20 koronáért a mely valamely mutatványáért kap. S a mely artista úgy szerződik, hogy a színpadról meghódított közönséget előadás után is mulattatja borfogyasztással, mellett, az nem artista, hanem az üzlet vendég szállító, vendégfogó és kerítő alkalmazottja. Mámulik az idő, a mikor az artista senki fia, csavargó, züllött fráter volt. Kiváló művészi képeségek találtak helyet a brettlin, a mint *Párisban* nincs is különbség artista és színész között. Színházak és mulatók igazgatói egy egyesületben vannak. Mert ott tökélet képviselnek a mulatóknálunk azonban csak a színházakba fektettek tőkét a városok és a magánosok, a mulatók »igazgatói« közül a legtöbbször az a tőkéje, a mi rajta van, s mégis pénzzel megy ki vállalatából. Ez az artistaegyesület azon kívánsága, hogy az »igazgató« kauceziót tegyen. Akkor nem léphet meg a tagok fizetésével.

Az artistaélet ma már nem a régi, családialan, züllött. *Rott* Sándor családi élete, *Baumann* Károly négy szép gyermeke, *Gerő* József két fia a családiasság példái. Vége a hitnek, hogy a ki artista, az csavargó. A mulatók műsora is javul, művészi vonalra törekszik s az erkölcsatlenség szájhősei, a kéjirók lassan kiszorulnak a mulatókból is. A nőket pedig fegyelmezik. A minap löktek ki az egyletből egy kicsi, két kicsi, 'rom kicsi nőt, a hogy az operettben éneklék. A többiek is érhetnek belőle.

Még sok a baj, még nincs szabályrendelet, hogy az artista-egylet kezébe tehesse s erőtelenesen keresztülvihesse jó szándékait. Nemsokára megkapják — *Boda* Dezső közbenjárására, s azt hisszük, kezdeményezésére — a jogot.

Akkor aztán, *Rott* Sándor ur, kis ember, elő a nagy bottal. Csak oda, a hol legtöbb a szemét.